

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczen-vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj: Ötászados példányért 5 kr. Nagyobb terjedelmű... Bélyegj: minden beíratásért külön 30 kr.

Előfizetési árak: Helyben és postán küldve: Egy évre 10 frt — kr. Fél évre 5 —. Egyes szám 10.

körben a legnagyobb elismeréssel fogadtatni. E rendelet különösen fektet arra, hogy az egy éves önkéntes intézményének célja első sorban, hogy az önkéntesekből tartozatok válnak s egyúttal a legnagyobb határozottsággal közli az illető felszólaló akaratát és parancsot oda irányul, hogy az egy önkéntesek a legnagyobb szigorzattal ugyan szolgálati kötelességükre, de a parancsnokok ma jóakaratu czállal tegyék, hogy az egy éves önkéntesek ezáltal ma kiképzettetésre való törekvésük nem hogy elkeserítessenek, hanem a társadalmi és ösztönöztesenek. A rendelet nagy szükség volt a községben, mit leginkább lát az, hogy az e tekintetben felvett panaszok őfelségéhez is tartak. Jó lesz, ha e rendelet félre kerülhet az intézkedés megkezdéséig a községünk körében is, egy-két magasabb rangú tisztségtől felmondó kedve telik még tisztelettel egénység előtt kirívó céllal megalkalmazni. Így ir a kormány intélyesebb lapja a „P. N.”

Utolsó előtti előadás. Debreczeni színház. Csütörtökön, 1875. okt. 21-én. A hírhírű kínai, angol és amerikai művész társaság. NAGY ELŐADÁSA. Kínai Chevalier Ar. Hee igazgatása alatt.

Ezt megelőzi: Gyerekek ökömind. A vigjáték 1 felv. Narrey után fordította Fázmandi Dienes.

Nyiltér. Bizonyítvány. Traugott Erhard urnak a Grossbreitenbachban. Igen örülök, hahatom önrel, hogy az ön valódi hitese szeméize nekem igen jó ot tett stb. Erichs f. b. Lob-óber 11. 1874. Zimmermann C. kérem ön, nekem az ön oly becses írt adást, okt. 4. 1874. Hoffmann ömester. Továbbá: Kildjón ön nekem rendelet) az ön valódi Dr. Whites ből. Azon tapasztalásra jöttem, hogy t esetben ugyanazon kiváló kedvező t eszközöl. Osnabrück, okt. 22. 1874. C. R. ná.

ETRICH testvérek. fonó és szövő gyártólajdonosok csehországi Braunauból, Debreczen és vidékére és részére egy erős ügyünköt vagy tekintélyes céget keresnek gyártólajdonosok, raktárak, a hol mindennemű Shirtsing, chifon, gradel, molinó és nyers Cotton, festett és nyomtatott bálós lélek találhatnak. Vállalkozók forduljanak tenürr gyártólajdonosokhoz.

Az új kormányelnök.

Ma tartott meg — a lapok előleges jelentése szerint — a budai várospalotában azon miniszteri tanácskozásma a király elnökléte alatt, a melynek eredménye nem kevesebb, mint hogy — Tiszta Kálmán lön Magyarország kormányelnöke. Az eddigi elnökváltozásokat talán egykedvűen fogadhaták sokan. De lehetetlen, hogy jelenleg is úgy legyen az. Kormányelnöki székben — a bihari pontok szerzője! Eddig is ő volt ugyan tényleg a kormány feje, de most már az ő nevére szállott a felelősség is. Ime tehát az oly sokszor emlegetett „taktika” eredménye. Jérichó falai leomlottak a taktika fegyvere előtt. — Egyesenes uton nem juthatának a várba, megkerülték tehát s a Ghyczy-résen szépen besurranának. Csakhogy bent vannak. Nem irygyeljük mi távolról sem egykori elvtársaink dicsőségét. Nem tántorít meg sem csabítás, sem fenyegetés. Semmitőlünk meg inkább, mint gyáván elhagyjuk azon tét, a melyen eddig küzdöttünk. De ha már egyszer a mi egykori elvtársaink a hatalom oly magas pontjára jutottak, legalább azt megkövetelhetjük, hogy valóítsák a bihari pontokban lefektetett elveket. Nem kívánjuk tőlük azt sem, hogy rohanjanak. Csak apránként menjenek. S kezdjék meg az önálló vármterület s a magyar jegybank létesítésével. Hét hó elég volt készületi időnek. Most már fel munkára! Az idő óvatint a tette.

Igen szép alkalom nyílt Tiszta Kálmán részére az osztrákok magaviselete által, hogy kimutassa magyar kormányelnöki erélyét. A magyar érdekek megvédésénél támogatója bizonyosan minden párt Magyarországon.

Tiszta nagyon jól tudja azt, hogy az ő személye némely magasabb körben pedig még saját pártihéi közül is sokan nem viselkednek bizalommal. Az előbbieket meghódítására ne is törekedjék. Hanem igemis siessen meghódítani tettei által azokat a kik bizalmatlanok voltak eddig ellene.

Azokat igyekezék megnyerni, a kik elvi és nem személyi ellenfelei. — Ezek pedig csak akkor győzhetők le, ha az ugynevezett „szabadelvív” kormány valóban szabadelvűen működik.

Részünkről bármely oldalról jön elfogadható s a nemzet előhaladására czélzó indítvány, azt készségesen támogadjuk.

De a mig azt látjuk, hogy a taktikának nincs más eredménye, minthogy néhány ember hivatalba üljön s az addó folyvást növeltessek az adóképeséggé emelése nélkül, addig feltétlenül nem állhatunk a kormán- támogatói közé.

A bihari pontok szerzőjét is csak akkor fogjuk üdvözölni a kormányelnöki székben, ha ama pontok elveit írja zászlójára.

Egy civis.

A „DEBRECZEN” tárczája.

AZ ÉLET ISKOLÁJA.

— Eredeti elbeszélés. — IRTA: GRUNVALD JÓZSEF. Berthold ur. Vidám társaság állt együtt a kislaki kastély udvarán. A mulatók számszerint, mintegy hatvanan lehettek, s már meglehetősen felhajtottak a különféle borokból, miket nagy palackban halmoztak a sürgölődő szolgák az asztalokra, s a zaj, a vidám kedv — minél inkább haladt az idő — annál nagyobb mérvet kezdte ötenni. Az asztal egyik végén Madarassy Sámuel, a kastély ura állt, kinek ma születése napja van, holnap pedig leányának a bájós Gabriella kisaszonyának menyegzője fogja ünnepelelni; ezért gyűjtötte össze a szomszéd falvakból jó ösmeregeket és barátait. Mellette álltak a korasabb vendégek, a hosszú asztaloknál, azután a fiatalabb foglaltak helyet. A vendégek nagybörszét már a délelőtti folyamán érkeztek meg, s ezek közt számos deáné és kisaszony, s mintán az ebédet bent a kastély termeiben kötek el: a férfi társaság a kedvező időt felhasználva, künn az ud-

— Nem kell a trafik. A pénzügyminiszter a dohánygyárból 800 munkást elbocsátott, mert a dohány kelendősége csökkent.

— Miniszterválságra csakugyan lehet kilátásunk Tiszta kormányelnökségére lépése alkalmából. Két miniszter (valószínűleg Perczel és Trefont) távozásának híre még nem czáfoltatott meg.

— V. Ferdinánd felett Kolozsvárt az unitáriusok templomában Ferencz József tartott emlékszedést. A szép beszéd nyomtatásban is megjelent.

— Az államjavarok eladásának tervével már Ghyczy pénzügyér is foglalkozott s kilépéséig érdekes adatokat hagyott utódja vagy utódai részére. Most már mint halljuk, nincs egyéb hátra a helyszíni tanulmányozásnál, s itt-ott az áruba bocsátás megállapításánál. Eddigéig már 10 millió értékű föld jelöltetett ki parcellákra. A kormányt az a tekintet vezeti, — hogy az államjavarok hompolgárok kezébe jussanak. Az elárulás a jövő évben veszi kezdetét. Nagyon czélszerűnek tartjuk erre nézve a korai figyelmeztetést.

— Igen örvendetes jelenség, hogy a budapesti polgári iskolában az idén oly sokan jelentkeztek felvételésre, hogy több tanuló vissza kellett utasítani hely szűke miatt. — Bár minél több helyről kaphatnánk ily kedvező adatokat.

— Egy millió frt záloglevél kölcsönt adott a kisbirtokosok részére közelebbi a magyar földhitelintézet.

A honvédlaktanya ügye.

Debreczen, okt. 21. (*) A sajtó terén több ízben volt már szó a honvédlaktanyáról, mely Debreczen város kegyelméből ki — a vágóhid helyére tétetett.

Különöskének tünhetik fel akárci előtt is, hogy az osztrák hadserég vítzetei a városban vagy legalább közel a városhoz helyeztettek el. S a magunk fiait, a magyar honvédséget kitéttük nem is a város szélére, hanem a város széléhez legalább is annyira, — ha nem tovább, — mint a város közepe van a város végéhez.

Sajnátságosnak tünhetett fel ez mindenkinek a nagy gazdag Debreczen részéről. Régen ostorozza már ez állapotot a sajtó De biz arra nem hallgattak az illetékes körök. Legfeljebb is az érdekeltek kiáltanak fel rá bus sohajjal: biz igaz az!

Uj polgármesterünkben vetők legutószor reményünköt, hogy talán ez majd fog segíteni a bajon. És — örömmel valljuk meg, — nem esalaktoktunk feltévéssünkben. A mint halljuk, — már tényleg hozzá is fogtak a honvédlaktanyának behozatalához, a vágó hid helyére pedig a lovasok laktanyája tétetik.

Ha már épen katonának kell adni ama helyet, akkor bizonyára legjobb lesz az a lovasok részére.

Polgármesterünknek e tárgyban kifejtendő erélyében nem kételkedünk. — Azonban mivel épen látjuk, hogy tenni akar, bátrak vagyunk figyelmébe ajánlani, hogy ott a vágó hidi laktanyában levő néhány honvédet már nov. 1-én

ros befolyással van. Az ifju elveszen egy nőt, a pap összeesküti őket felbonthatlanul, mert a katolikus felekezetnél a házasság szentségül tekintetvén, az nálok semmi körülmény között fel nem oldható. De a más felekezetbeliek közt is, csak igen nehezen és többnyire mind a két fél tönkre jutásával végződő hosszu perrel válhatnak el. — Már most tegyük fel, hogy egyik vagy másik házasság felől oly testi, s előre nem látható, sőt nem is gyanítható hiba létezik, mely miatt az együttélés teljes lehetetlenné válik, mi természetesebb, minthogy esküjük ellenére, s törvényellenesen, megkezdik a különélést, mind a kettő a társadalom rovására.

Ebből, először mint bünesetet látjuk az esküszegésért, másodsor, mint bünesetet látjuk a házasságtörést. A nem katolikus felekezetek közt köztött házasságokból is ezen következmények kerülnek elő.

Petőfi és Arany.

Nagy emberek apró dolgait tudni mindenkinek óhaja. A fentebbi két jelesünkről, a magyar költészet királyairól a lapok érdekes apróságot hoznak, közzük szokat.

Midőn Petőfi először olvasta Arany János Toldiját, melyet egy huzamban olvasott végig, első kérdése az volt: „Hány esztendő az az Arany?” S midőn megtudta, hogy nálánál idősebb, így kiáltott fel: „Nem félek tőle!” H. jöl emlékezünk, ez Csegegy Antal szállásán történt. Most egy más adomát olvassunk a „Hon”-ban, melyet szintén érdemes feljegyezni. E szerint mikor először olvasta Petőfi Arany János verseit, annyira fellekesült, hogy elutazott felkeresni Arany Jánost. El is ment Nagy-Szalontára, de a költőt nem találta honn. Mitűn mindenáron és azonnal kívánt vele találkozni, a szőlőskertbe utasították, hol A. J. fát oltoztatt. Kiment tehát P. a szőlőskertbe, melyet ma a költő nevével „Aranykertenek” neveznek, és csakugyan ott találta Aranyt egy vadba beöltésével bajoskodva. „No édes czimbora — volt Petőfinek első szava — ime, hogy veled először beszélek, azt kívánom én neked, hogy ez az általad épen most beoltott fa megakadva, addig élj te, míg e fa derekából számodra ki lehet venni egy koporsót.” Ezt a fát ma is mutogatják az Aranykerten, s hála az égnek! törzse még nagyon soká fejlődik oly vastagságúvá, hogy koporsót lehetne belőle tákolni.

— Hajléktalan fejedelem. Milanóban a bajléktalan szegények között van egy fölséges ur is, utódja egy valóságos királyi családnak; — melynek szintén voltak dicsteljes napjai. A királyi család elszegényedett elő tagja VII. Leo, Orményország királya, Korogosz hercege, kinek atyját 1845-ban az oroszok fosztották meg trónjától. Nem sokára Eriván lakosai fiát hívták meg s kidöltötték ki királylúnak VII-ik Leo nével; hanem Szent-Pétervárról érkezett rövid parancs elégséges volt, hogy azonnal trónvesztett legyen. Javai elközbottattak, s a 12,000 frank nyugdíjat, melyet Oroszország elébb engedélyezett, szintén elvonták tőle. Ez ország nélkül fejedelemnek voltak ugyan egy időben pénzei angol és amerikai bankoknál, hanem több kétségbeesett pénzügyi vállalkozása tönkre jutott. Eladta ékszereit s más értékes holmiját, mire csakhamar koldusbotra jutott, ugy, hogy most néjével és hat gyermekével együtt Milanóban lakik, a legsomorubb szegénységben sínlódik s még ruházatra sem telik költsége.

A polgári házasság.

A polgári házasság életbe léptetése és kötelező voltának kimondása a on ügyek közé tartozik, melyek eddigi halasztása is homályt vet miveltésükön tükre, minthogy több állam már rég életbe léptette — ezen valóban üdvös intézményt. Ha végig tekintünk társadalmi történetünkön, piruiva kell tapasztalunk a polgári házasság életbe léptetésének hiányát, mert azon visszasság, mely papi esküvel kötött házassági köteleseiből önként következik, minden lepton nyomon szemünkbe ölik. Egy példát idézek csupán annak bebizonyítására, hogy a jelelegi házasságtörési rendszer magára az erkölcsiségre mily óriási kárnyírelt szaladtak, egy árva lélek nem volt az udvaron, kítől e tekintetben felvilágosítást kérhettek volna. Így tehát a hölgytársaságunk nem maradt egyéb hátra, mint szépen csendesen visszavonulni a termekbe, s a félbenhagyott kávészót folytatni. Endrődön odasugott a mellette ülő Kelemené asszonynak, ki négy leányával és a házi nevelővel Tihanyi Andorral jelent meg a lakodalomra, hogy bizonyosan Berthold ur bohósodott ismét. Kelemené asszony fejét csúszta a ezeket monda, miközben kávéját süröcsölgéte: Bizony, bizony nem is tudom, miként adhatták azt a kedves teremést ennek a félbeszűnek. Künn azonban a keresésnek semmi eredménye nem lett, migsem Ambrózy Ábrissal eszébe jutott, a mire senki nem gondolt, hát ha az istállótak is végig kellene kutanni, hát ha ott lesz megtalálható. S a mint a széna a rakások a t. jászaiakt vizsgálgatta az óiban, s ott lelt kocsisától kérdezi, nem látta-e Berthold urat valahol, nagy meglepetéssel és bámulattal hallja a kocsisóti a választ: — Berthold ur másfél órával ezelőtt befogatott hintájába, s a kert hátulján levő kapun titokban elhajtott. Ennyi elég volt arra nézve, hogy Ábris a már öszegyülönkött társasághoz visszaszássen s bebizonyítsa azt, hogy csakugyan való, miszerint Berthold ur megszökött. Ez nem kis dolog volt akkoriban, hogy a

vidék. — A „Debreczen” levezése. — Szerb-Cernya, okt. 10. Bor annyi termett nálunk, hogy 1.50-2 ft akója. Verseczen is hallatlan olcsó a bor, mert rendkívül bő szűret van. — Magyar-Cernyán (Torontál) a roncsoló torlok (dyphteritis) az idén többet vitt már el 90 gyermeknél, egész 7 éves korig pusztított a halál. Ez sok 3000 lakosnál. — Hasonlóképen Tamásfalván is (Torontál) megkövetelte áldozatait e förtelmes kór. r. l.

— Vidéki hírek. Hidegkuthon a gr. Bethlen Ferencz uradalmában egy öl hasábfá 2 ft 50 kr. A budajlaki templomban a jun. 26-iki árvíz által okozott károk helyreállítása 13,576 frba került. — Varszeg város pénztára egy kiürült, hogy fél év óta nem képes tanítóit és tisztviselőit fizetni. Fehérm. Etyek s Tordass községében a vörheny és a gughaládi nagy mértékben uralkodik. — Gyöngyösön egy Nagy Mária nevi cseléd újszülött gyermekét meggyilkolta. Rozsnyón egy vándorbávisz a vendéglőben nagy kontó csinált, s aztán el-tűnt. Gyöngyösön egy leány hűtlen szeretője által ölébe kést döfött. — M. Doroghon egy fiatal embert az ú közepén agyonszurva találtak. Resztolt községben egy disznó egy czigány gyermek kezét leharapta. Szegeden egy Hábel nevi fazekas kéregjét késsel elmetesztette. Tolnamegyében — Tancsiban fenállott adóhivatali Hőgyesre tetetett át.

— A férfi, mint a női társaság. Elcei kárba veszték, erőködesei sikertelenek voltak. A terem minden szegletében különféle dolgokat suttogtak, s Sámuel ur dühöngve járt fel s alá a csoportok közt, a szegény és a harag kinyomata látható volt arczán.

De ki volt tulajdonképen Berthold ur? Érdemes, hogy a nyájás olvasó megismerje őt. Született Bécsben, azt tudta az egész környék: hogy gazdag szülei vannak, és azt is tudta mindenkül, azonban, hogy neveltetését hol nyerte, arról senki tudomással nem bírt. Beszél angolul, francziául, olaszul svédül és tudja isten még midő nyelveken, és merete a különböző nemzetek és nemzetiségek ügy politikai, mint nemzetgazdasági viszonyait, járta volt az esztéticában és filozófiában; egyzóval az ismeretek oly gyűjteléket sajátította el, hogy a midőn egy laicus hallgatók sajátosság dialektivával és kézművelővel kal kísért beszédt, elmondta rá, hogy ez már tudós férfi lehet; s hogy igazi néven nevezésük, elegendő annyit mondani, mennyit ismeretlenes Asztalos Gáspár lelkes ur fölébe igen jellemzőleg mondott, hogy tud mindenből valamit, az egészről semmit.

(Folyt. köv.)

